

Maria Supryn, Jerzy Cichomski, Edmund Mitrus, Łukasz Rejniewicz

Janowiec, woj. lubelskie

Informator Archeologiczny : badania 14, 236-238

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanowisko II - położone przy skrzyżowaniu drogi prowadzącej przez Hutę Starą z drogą do Nowej Huty i Lipic /bezpośrednio po jej lewej stronie/. Zajmuje nieznaczne wyniesienie terenowe /pole uprawne/ opadające ku południowi i południowemu zachodowi w kierunku Strugi a od północy otoczone łąkami. Wyeksplorowano powierzchnię obejmującą 262,5 m². Na tle warstwy ciemnobrunatnego piasku w różnym stopniu przemieszanego ze spalenizną, z fragmentami polepy, cegieł, naczyń glinianych, bryłek surowca, spleków szklarskich, masy szklanej, donic i gotowych wyrobów szklanych ukazały się dwa obiekty stanowiące pozostałości po fundamentach urządzeń produkcyjnych huty-piecach. Jeden z nich usytuowany na linii N-S kształtu w przybliżeniu nieregularnie prostokątnego długości 7,5 m szerokości 1,0 - 2,0 m ma postać misowatego zagłębienia do 0,45 m, w partii stropowej wypełnionego zbitą polepą, częściowo piaskiem brunatnym przemieszanym ze spalenizną, z grudkami polepy i fragmentami cegieł a poniżej - przepalonym piaskiem barwy pomarańczowej. Miejscami wzdłuż boków obiektu zlokalizowano warstwy gliny i jeden dołek posłupowy z resztkami zbutwiełego drewna. Drugi obiekt odkryty w odległości 5,5 m na E od pierwszego, usytuowany na osi E-W kształtu nieregularnie owalnego o wymiarach 2,5 x 3,0 m ma postać nieregularnego zagłębienia o miąższości 0,20 - 0,40 m wypełnionego piaskiem przepalonym pomarańczowym, przemieszanym miejscami z piaskiem brunatnym, ciemnobrunatnym, spalenizną, z grudkami polepy i cegieł. Z obiektów odkrytych na stanowisku I i II wydobyto liczny materiał źródłowy związany z działalnością produkcyjną hut.

Materiały uzyskane w trakcie prac wykopaliskowych są przechowywane w Katedrze Archeologii UAM.

INOWŁODZ
woj. piotrkowskie
Zamek, mury miejskie

patrz
późne średniowiecze

JANOWIEC
woj. lubelskie

PP Pracownie Konserwacji
Zabytków
Pracownia Archeologiczno-
Konserwatorska
Oddział w Lublinie

Badania prowadziła mgr Maria Supryn
/autorka sprawozdania/ oraz mgr Jerzy
Cichomski, mgr Edmund Mitrus, Łukasz
Rejnowicz. Finansowało Muzeum w Kazimierzu
Dolnym. Czwarty i piąty sezon
badań. Zamek /XVI-XX wiek/.

Prace prowadzono w rejonie usytuowanego po wschodniej stronie założenia, wjazdu na zamek. Kolejne wykopy badawcze: X, XII,

XIII oraz XV, XVI, XVIII zlokalizowano w fosie oraz w miejscu występowania murowanych reliktów mostu i przedbramia.

Ustalono, że pierwotny most, wiodący do zamku, przedstawiał formę mostu dwuprzęsłowego, wspartego na murowanych przyczółkach oraz - po środku - na filarze. Długość jego wynosiła około 15,50 m. Odkryto także fragment muru przedbramia, zamykającego od strony południowej dojazd do zamku, na odcinku między pierwotnym mostem a bramą zamkową. Most przerzucony był nad fosą odcinającą wzgórze zamkowe od ciągnącego się dalej na wschód płaskowyżu. Fosa ta wybrana jest w epoce wapiennej /w eksplorowanych wykopach odsłonięto jej przeciwskarpę i fragment dna/. Głębokość fosy, w stosunku do jej obecnego dna, wynosi około 5,50 m. Dojazd do zamku złożony z wyżej przedstawionych elementów funkcjonował najprawdopodobniej już od początków XVI wieku. Po roku 1886 most uległ znacznym przekształceniom. Zasypana została przestrzeń odpowiadająca zachodniemu przęsłu mostu, a dawny filar środkowy przejął odtąd funkcję przyczółka zachodniego; owa forma jednoprzęsłowego mostu dotrwała do czasów nam współczesnych /w czasie dokonywania przebudowy mostu fosa była już zapewne prawie całkowicie zasypana/.

W wykopach zlokalizowanych przy zachowanych fragmentach murów przedbramia odsłonięto partie fundamentowe tych murów. Ustalono przy tym, że odsadzka fundamentowa w południowym murze przedbramia znajduje się na głębokości około 0,15 m, natomiast w północnym - o około 0,40 m głębiej. Najwcześniejszy poziom użytkowy, na odcinku między murami przedbramia, znajduje się na głębokości około 0,60 m. Dane te stanowią przesłanki do wyznaczenia pierwotnego poziomu dojazdu do zamku, wskazując jednocześnie na przybliżoną wartość pierwotnego poziomu mostu.

Eksplorowano również wykop XI, zlokalizowany przy północnym murze kurtynowym, w północno-wschodnim narożniku dziedzińca zachodniego, w sąsiedztwie kaplicy. Wykop założono tam dla wyjaśnienia ważnego węzła architektonicznego, głównie w związku z wysuwanymi w dokumentacji historycznej i w wyniku badań architektonicznych sugestiami odnośnie istnienia starszej baszty północnej, znajdującej się obecnie prawdopodobnie w obrębie istniejącego ryzalitu północnego. W wyniku eksploracji wykopu odkryto dolne partie muru kurtyny północnej oraz muru łączącego kurtynę z kaplicą. Jak stwierdzono ten ostatni mur rozwarstwiał się w odległości około 3,50 m od południowego lica muru kurtynowego; w tym właśnie miejscu odsłonięto, od zewnątrz, południowo-zachodni narożnik poszukiwanej dawnej baszty północnej. Okazało się jednocześnie, że w dolnych partiach fundamentowych mur baszty wiąże się z murem kurtynowym, co przesądza o ich jednoczasowości /głębokość posadowienia stopy fundamentowej murów wynosi około 4,60 - 5,55 m/. Mur baszty i kurtyny, w dolnych partiach, pochodzą zapewne z XVI w. Na przedłużeniu zachodniej ściany narożnika baszty, od południa, dostawiony jest mur kamienno-ceglany, wykonany bardzo niestarannie, posadowiony na głębokości około 2,45 m, z widocznym w górnej partii muru zagruzowanym otworem o szerokości 1,45 m. Jest to zapewne mur z XVII w.

W wykopie odsłonięto calec stwierdzając jego gwałtowne opadanie ku północy; w najwyższym punkcie znajduje się on na głębokości około 1,75 m. Najstarszy poziom użytkowy zaobserwowano na głębokości około 1,40 m - jest to warstwa kamieni wapiennych zawierająca ułamki ceramiki o cechach XV/XVI w., na głębokości około 1,0 m - najprawdopodobniej XVI-wieczny, wyżej zapewne XVI-XVII-wieczny.

W celu rozstrzygnięcia kwestii istnienia baszty północnej, sygnalizowanej także wynikami badań w wykopie XI i dla uchwycenia jej ewentualnych zarysów, podjęto eksplorację wykopu XIV, zlokalizowanego w obrębie wspomnianego ryzalitu północnego, przy jego zachodniej ścianie. Rozpoczęcie eksploracji wykopu musiano poprzedzić dużymi pracami odgruzowawczymi w południowo-zachodniej części ryzalitu. Prace te, poza tym, że odsłoniły pierwotne poziomy użytkowe w tym rejonie założenia, jak i szereg reliktyw murów, uczytelniły również zarys uchwaconego w wykopie XI południowo-zachodniego narożnika baszty północnej.

We wspomnianym wykopie XIV odkryto północno-zachodni narożnik tej baszty. Ustalono, że jej wymiary zewnętrzne wynoszą około 13,00 /NS/ x 13,00 /? EW/ m /przy grubości murów około 2,50 m/. Mury baszty północnej zostały wiórnie wykorzystane przy wznoszeniu ryzalitu północnego, obejmującego od północy i wschodu dawną basztę. We wnętrzu baszty, na głębokości 1,30-1,50 m odkryto bruk kamienny, natomiast na głębokości około 1,00 m odsłonięto relikty posadzki ceramicznej, związanej już jednak z użytkowaniem pomieszczeń w przyziemiu ryzalitu. Przewiduje się dalszą eksplorację wykopu.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej PP PKZ w Lublinie.

Badania będą kontynuowane.

KOŁBACZ, gm. Stare Czarnowo
woj. szczecińskie

patrz
późne średniowiecze

KRAKÓW-Ludwinów
ul. M. Konopnickiej

patrz
wczesne średniowiecze

KRAKÓW-Stare Miasto
Kościół Św. Idziego

patrz
późne średniowiecze

KRAKÓW-Stare Miasto
/badania Muzeum Archeologicznego
w Krakowie/

patrz
wczesne średniowiecze

KRAKÓW-Stare Miasto
/badania PP PKZ/

patrz
późne średniowiecze